

بسمه تعالی

طرح تشکیل صندوق ثبات ارزی

یک نهادسازی محوری برای اقتصاد مقاومتی

محمدجواد ابروانی

1391/9/11

۱- مقدمه

تجربه نشان می‌دهد که در بسیاری مواقع بانک مرکزی به دلایل محدودیت‌های گوناگون انعطاف لازم در مداخله ارزی نداشته و یا غایب است و در اینگونه موارد معمولاً جو روانی و اخبار و شایعات، منجر به افزایش تقاضا و بالتبع افزایش غیرمعقول قیمت می‌شود و چنانچه این شرایط برای روزهای متمادی ادامه یابد، عده بیشتری به سرمایه‌گذاری در ارز ترغیب می‌شوند؛ به گونه‌ای که حجم تقاضا فزونی یافته و قیمت‌ها را از حالت تعادل خارج می‌کند.

این شرایط اصطلاحاً دوران رونق معاملات ارز را به وجود می‌آورد که طولانی شدن آن می‌تواند قیمت‌ها را بسیار فراتر از قیمت ذاتی قرار داده و اصطلاحاً حباب قیمتی به وجود آورد.

در یک بازار عادی وجود دوره‌های رونق و رکود به شرح فوق طبیعی است به شرط اینکه عمق دوره‌های یادشده کم و دوره عمر آن‌ها کوتاه باشد. چنانچه شدت کاهش یا افزایش قیمت‌ها، عمیق و دوره حاکمیت هر دوره طولانی باشد، نشان از مشکلاتی در وضعیت بازار است که لازم است برای حل آن، چاره‌اندیشی شود.

در صورتی که فعالین بازار در شرایطی که قیمت‌ها بیش از حد افزایش یافته‌اند، مقدار معقولی ارز تحت مالکیت خود را عرضه نمایند، باعث جلوگیری از افزایش بی‌رویه قیمت‌ها شده و در نتیجه بازار به تعادل می‌رسد.

با توجه به اینکه هر یک از فعالین بازار ارز، جزء کوچکی از بازار را تشکیل می‌دهند، لذا اقدام آنها نمی‌تواند تأثیر چندانی بر بازار داشته باشد و لازم است برای جلوگیری از عمیق شدن افزایش حباب گونه قیمت‌ها، ارکان (سازمان) منسجمی به صورت سیستمی و هماهنگ با وضعیت بازار عمل نمایند. در طرح حاضر پیشنهاد شده است که بدین منظور و برای دستیابی به هدف یادشده، یک صندوق ثبات ارزی تشکیل شود تا در شرایط پیش گفته با فروش به موقع ارز و تنظیم بازار به روان شدن بازار کمک نماید.

2- هدف صندوق ثبات :

هدف صندوق، تعادل بخشی و تنظیم بازار ارز از طریق بکارگیری منابع خود در شرایطی است که در اثر افزایش تقاضا و عدم عرضه، انگیزه‌ای سوداگرانه باعث شده که قیمت از قیمت‌های منصفانه و عادلانه فاصله یافته و نگرانی از تشکیل حباب‌های قیمت وجود دارد.

3 - تشکیل و شخصیت حقوقی صندوق ثبات :

صندوق به عنوان یکی از واحدهای وابسته به صندوق توسعه ملی می باشد .
صندوق ثبات، واحدی مستقل و وابسته به صندوق توسعه ملی خواهد بود. اهداف، موضوع فعالیت، در رکن سیاست‌گذار مدیریتی و نظارتی بانک مرکزی به صفت مسئولیت‌های ذاتی خویش نقش مؤثری خواهد داشت. و نحوه انتخاب و تغییر آن‌ها و اختیارات و وظایف هر یک و همچنین چگونگی عملکرد نحوه تدوین حسابها، ترکیب دارایی‌ها، کارمزد ارکان و سایر موارد مرتبط توسط صندوق توسعه ملی تهیه و به تصویب هیأت امنا آن می‌رسد .

4 - میزان سرمایه در گردش صندوق ثبات :

صندوق توسعه ملی در ابتدای هر سال یک در هزار جمع منابع خود در پایان سال را به عنوان بودجه سال بعد، در اختیار صندوق ثبات قرار می‌دهد تا با استفاده از آن در طول سال به ثبات بازار ارز آن کمک کند.

5 - مدیر صندوق ثبات:

مدیر صندوق باید از نیروهای متخصص امر برای تحلیل بازار و تصمیم‌گیری صحیح استفاده نماید. مدیر باید شخص حرفه‌ای، دارای حسن شهرت و کاملاً مستقل باشد و به هیچ‌یک از فعالین بازار ارز، وابستگی نداشته باشد .

مدیر صندوق وظیفه تصمیم‌گیری در خصوص چگونگی محورهای برقراری ثبات در بازار و معاملات ارز، از طریق شرکت‌های صرافی و بانکهای دولتی (به عنوان کارگزار صندوق ثبات) را برعهده دارد.

مدیر صندوق باید صورت‌های مالی صندوق را در مقاطع معین تهیه و گزارش عملکرد صندوق را تنظیم و به مراجع ذی‌ربط تقدیم کند .
صندوق دارای ساختاری ساده و چابک بوده و خود واحد عملیاتی نداشته و از طریق امکانات و نیروی انسانی موجود در دستگاه‌های مرتبط استفاده خواهد نمود.

6- ارکان نظارتی صندوق ثبات:

سازمان حسابرسی به عنوان رکن نظارتی بر عملکرد صندوق نظارت می نماید .

طرح مذکور در زمان بی‌ثباتی و بی‌انضباطی‌های ارزی در سال 1391 به دولت مکتوباً ارائه گردید.

از آنجا که بحث‌ها و مباحثات طولانی و فرسایشی به حد کافی صورت پذیرفته به نظر اینجانب نظام پولی و بازار سرمایه و فعالان اقتصادی و محافل تصمیم‌گیری نیازمند نهادسازی‌های لازم است که بدینوسیله باز هم ارائه می‌شود. همانگونه که پیشنهاد نهاد صندوق توسعه پایدار (صندوق توسعه ملی) در هشت سال قبل ارائه گردید تا لنگر ثبات اقتصاد ملی گردد این نهاد (صندوق ثبات ارزی) فارغ از تغییرات مدیریتی و فراز و فرودهای ارزی، می‌تواند لنگر ثبات باشد.